

Megjelenik minden vasárnap és csütörtökön.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Szabó Albert könyvnyomtatásban Kézdi-Vásárhelyt, hova úgy a lap beltartalmi részét illető közlemények, mint az előfizetések, hirdetések, nyilvtéri cikkek stb. i. tézendők.

Nyilvtéri cikkek soronként 10 kr-ért közöltnak.

SZÉKELYFÖLD

Politikai, közgazdasági, társadalmi és szépirodalmi hirlap.

Előfizetési árak:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre 1 évre 8 frt — kr.
Egyes szám ára 6 kr.

Hirdetések díja:

minden egyhasábos garmond-sorért vagy annak térfogatáért 4 krajczár. Hivatalos hirdetések külön árszabály szerint számítanak. Ezenkívül minden beiktatásnál 30 krajczár helyegdíj fizetendő.

Előfizetési felhívás.

A „Székelyföld“ című politikai, közgazdasági társadalmi és szépirodalmi, hetenkint 2-szer megjelenő hirlapra a következő árakkal előfizetést nyitunk:

Egy évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyed évre . . . 1 frt 50 kr.
Külföldre egy évre . . . 8 frt — kr.

Előfizetési pénzek bármely időben elfogadtnak.

Lapunk azon előfizetőit, kik előfizetéseikkel még hátralekban vannak, tisztelettel kérjük azoknak beküldésére.

Kérjük egyuttal t. előfizetőinket, sziveskedjenek előfizetéseiket minél előbb megújítani, hogy lapunk szétküldésében zavar ne forduljon elő.

A „Székelyföld“ kiadóhivatala.

Iparkamaránk akeziója a székely vasutak érdekében.

(A marosvásárhelyi kereskedelmi és iparkamara felirata a kereskedelmi miniszterhez a székelyföldi vasutak tár gyában.)

II.

A székelyföldi vasut-hálózat megállapításának s e vasutak kiépítésének a kérdésénél — a kamara véleménye szerint — nem csupán egyes vármegyék, vagy egyes városok helyi érdekeiről van szó; hanem első sorban szó van a székelyföldnek, mint a magyar birodalom keleti orszemének s ez által magának a magyar fajnak nagy nemzeti érdekeiről. A székelyföld gazdasági felvirágzásának s ez által a székely nép faji terjeszkedésének, szaporodásának előmozdítása — az a magasabb szempont, mely e kérdés megoldásánál mindenekelőtt szem előtt tartandó. Ez pedig országos érdek. Mert a magyar nemzeti állam

integritásának az érdeke parancsolja, hogy a köteleket a magyar medence s a birodalom keleti határán elszigetelten fekvő székelyföld között minél inkább szaporítani kell. Vasutakra van szükség, melyek a forgalmat, az érintkezést kamaránk területére és az anyaország között minél intenzívebbé tegyék.

Visszont ismeretes tény, hogy a székelyföldet nemcsak nemzeti, nemcsak gazdasági, hanem — a Kárpátok hegyrendszere által — geológiai kape-ok is fűzik össze a magyar birodalom központjával s kétségtelen, hogy forgalmi érdekei, első sorban, arra gravitálnak. Kijelölte ezt már a természet is. A Maros és annak mellékfolyói régi közlekedési utat képeznek a székelység számára az Alföld felé. Másfelől pedig általában véve áll az, hogy a székelységet összes állami, közigazgatási és társadalmi viszonyai is arra kényszerítik, hogy a forgalom innen nyugat felé gravitáljon. S még inkább fogja arra kényszeríteni idővel az a körülmény, hogy — a mennyiben itt idővel virágzó gyáripar leendő — ennek fő fogyasztó piacza mindenkor a gabonatermő, dúsgazdag magyar Alföld lelei d. Különösen utalja erre a székelységet az a vámpolitikai helyzet, mely köztünk és Románia között évek óta fennáll s mely csaknem lehetetlenné teszi iparunknak a kelet felé való előhaladását. De még ha sikerülne is Romániával előnyös szerződésre lépni, a romániai kivitel soha se kecsegtethetné annyi haszonnal, mint az alföldi gazdag fogyasztó piacok, melyekkel a forgalmat semmiféle vámsorompó nem akadályozza. A székelyföld tehát a magyar birodalom gazdasági háztartásában arra van hivatva, hogy itt virágzó ipar legyen, mely az ország gabonatermő sík vidékeit ellátja cikkeivel. Hogy pedig e szerepet betölthesse, minél jobb vasuti összeköttetésre van szüksége az ország középső részével.

Mindezek országos szempontok, a melyek nyilván megerősítik a kamarának abbéli véleményét, hogy a székelyföldi vasuthálózat fővonalai, mint a melyek országos, sőt nemzetközi jelentőséggel bírnak, az állam által volnának kiépítendőek. S ennek szükséges volta annyival szembetűnőbb, minthogy e fővonalak — a forgalom természetes szükségletére való tekintettel — egyedül kelet-nyugati irányban vezethetők, mely irányban jelentékenyebb geológiai akadályokat kellene leküzdeni, amiért is azok sokkal költségesebbek, semhogy azoknak kiépítését a tőkeszegény székelyföld helyi érdekelségeitől remélni lehetne.

A tisztelettel alulírt kamara véleménye szerint tehát a székelyföldi vasutakat nem lehet pusztán a helyi érdekű vasutak osztályába sorolni; mert ily módon azokat részint egyáltalán nem, részint pedig nagy kerülőkkel s esetleg a szélszerűbb forgalmi irányok mellőzésével, tehát kevésbé gazdaságosan lehetne, csak létesíteni. Helyi érdekű vasutak létesítésére nyilván csak ott lehet kilátás, ahol — mint sík vidékeken, folyamok mentén — nagy akadályok nélkül lehet olcsó vasutat építeni egy-egy vidék termékeinek s általában forgalmának a fővonalhoz való terelése céljából. Ott azonban, ahol a vasutaknak — mint a székelyföldi vasuthálózat fővonalainak — első sorban országos érdekeket kell szolgálniok s még ahhoz csak igen költségesen lehetne azokat fölépíteni, ott helyi érdekű vasutak létesítése — a kamara véleménye szerint — nem igen mutatkozik célirányosnak.

Végül, szintén országos és nemzeti szempontból, de a székelyföld közgazdasági érdekeinek szempontjából is, szükségesnek véli a kamara, hogy a vasuthálózat akként állapittassék meg, miszerint jó vasuti összeköttetések segélyével, a magyar birodalomnak

A „Székelyföld“ tárczája.

Innen-onnan.

A malmok kora.

A malmok oly idők, hogy nehéz megállapítani, ki és hol találta fel azokat. Kövessük a régi görögök hagyományait, melyek szerint a malmok feltalálójaként Leles spártai királynak Ayles nevű fia szerepel. A régi rómaiak Pilumnus istenüknek, Picumnus fivérének, tulajdonítják e találmányt. Hogy azonban már a legrégibb korban léteztek malmok, azt bizonyossá teszi azon tény, melyet Mózes beszél el, hogy Abrahám feleségénél, Sáránál, kalácsot sültött vendégei számára a legfinomabb lisztből; valamint az, hogy midőn Sámson fogolyként a filiszteusok kezébe került, kényszerítettet a malmot hajtani.

Mielőtt a kövek alkalmazva lettek, helyettök mozsarat használtak. Ebben megtörték a gabonát és aztán megszitálták. A gabonaszem liszté való változtatásának legegyszerűbb módja — mint Plinius beszéli — Numa király alatt a rómaiaknál csakhamar más procezzusokkal egészített ki. E procezzus módszere a következő volt: Mi-

előtt a gabona megtörtött vagy megzuzatott, azt megpirították, hogy hűvelőbből könnyebben elválasztható és a mozsárban megtörhető legyen; a további liszté való megmunkálás ugyanezen módon következett. A rómaiak csak egyetlen fajtájú süteményt tudtak e lisztből készíteni, mely nem felelt meg a mi fogalmunk szerinti kenyérnek, minthogy a pirított liszt nem volt erjesztetű.

Az etruszkoknál, egy népnél, mely Itáliában telepedett meg, a mozsarak hengerszerű alakot vettek föl; a mozsár belseje és feneke barázdákkal volt ellátva, épugy a török, melyek alul erős bunkóban végeztek. A berendezés ezen neméből következtethető, hogy e bunkónak a mozsárfenek közepe felé való visszalépésével a törő talajsíkjára körsíkká változott át. A szerkezet és művelet ezen egyszerű módjából fejlődtek ki a malmok fokrol fokra.

Ami a malmokat üzemük szempontjából illeti, az első malmok kézimalmok voltak, főleg a keleten használtattak, ahol azok egészen a mai napig fentartották magukat. Ezek két malomkőből: a futó- és alapkőből állottak. A hajtásra nöket, rabszolgákat és gonosztevőket használtak. A polgárosodás haladásával a leggazdagabbtól a legszegényebbig naponként mindenki készített lisztet és kenyeret; és Mózes elrendelte, hogy a malom ne

legyen zálogtárgyként adósság fejében lefoglalható. A Pompejiben eszközölt ásatások alkalmával a régi rómaiaknál használt malmok találtak, melyek két köből állanak, melyeknek alapkövei lapos teke vagy golyó alakjával bírnak, míg a futókő ennek megfelelőleg ki volt vájva, úgy, hogy körülr mozoghatott.

A gabona egy töleseralaku nyíláson az örlő felületek közé vitetett, melyek közepükön egymástól jobban távolodtak, mint széllykőn. A malmoknak vízerővel való hajtását, úgy látszik, legelőször Mithridates hozta be, de annak időpontja pontosan meg nem állapítható. Mindamellet bizonyos, hogy a vizimalmok a nyugaton csak Pompeji király bukása után, Kr. szül. e. 61. évben, jöttek használatba. Európában az első vizimalom Rómában volt a vízvezetéknel és teljesen magánhasználatra volt felállítva. Ezek közül a legtöbb Róma körül a Janikulus dombon volt. A nyilvános malmok csak Honoris és Arkadius császárok alatt, Kr. u. 385. évben, keletkeztek, mely kortól az első malomtörvény is datálódik.

Hogy mikor épültek az első szélmalomok, az nem oly könnyen állapítható meg. Némelyek állítják, hogy Augustus idejébe esik eredetük, körülbelül Krisztus születése idejére, míg mások azt állítják, hogy az első szélmalom Kr. u. 718-ban épült Csehországban. Bizonyossággal tudjuk,

eme legkeltebb részében városi központ létesítésék, a hol a fővasutvonalak kereszteződnek; a hova több helyi érdekű vasut össze-fut; a hol a közigazgatási, igazságszolgáltatási, gazdasági stb. intézmények összpontosítva vannak; ahol mindennemű tanintézetek: szakiskolák, muzeumok, könyvtárak stb. állanak a szélesség rendelkezésére; a hol a kereskedelem az országos, sőt a nemzetközi forgalom közvetítésére is szervezkedik van s ahonnan a gazdasági és nemzeti műveltség messze vidékekre kiárasztassa életét melegét és fényét. Egy ily városnak a fölvirágzását egyedül a vasutálózat célszerű megállapításával lehet biztosítani.

A főszempontok tehát, a melyek szerint a tisztelettel alulírt kamara véleményéhez képest a székellyöldi vasutak hálózata megállapítandó és kiépítendő volna, a következők:

1. az országos és az egyes piacok, vidékek helyi forgalmi érdekeinek összhangzásba hozása mellett egységes tervezet készitendő, a fő- és szárnyvonalak lehető tüzetes kijelölésével;

2. megállapítandók volnának lehetőleg azok a fővonalak, a melyeknek kiépítésére, az azokhoz fűződő országos, sőt — tekintettel a Romániával való esetleges csatlakozásokra — nemzetközi érdekeknél fogva az államnak kellene vállalkoznia;

3. kijelölendők volnának a helyi érdekelt-ségek által építendő kisebb szárnyvonalak, melyek a fővonalakhoz csatlakoznának; s végül:

4. különös figyelemmel kellene lenni arra, hogy a székellyöldi vasutálózatnak oly csomópontja legyen, mely fekvésénél fogva erre alkalmas lévén, hivatva van arra, hogy ott nagy város, jelentékeny kereskedelmi, ipari és kulturális központ fejlődhesse ki.

Az államszámvevőszék új elnöke. A hivatalos lap folyó hó 22-én megjelent száma a következő királyi kéziratot közli:

Kedves Hieronymi! Önt a magyar állami számvevőszék elnökévé az 1870-ik évi XVIII. törvény-czikk értelmében ezennel kinevezem.

Kelt Gödöllőn, 1892. évi október hó 18-án.

Ferencz József s. k.

Gróf Szapáry Gyula s. k.

Az adóügyi vizsgálatok alkalmával, melyeket a pénzügyminiszter kiküldöttéi egyes vidékeken foganatosítottak, sok egyéb rendetlenségen kívül

hogy Francia- és Angolországban Kr. u. 1050-ik évben hozattak be a szőlőmalmok. Az első hajó-malom Róma közelében a Tiberen 836-ban építették. Az első gőzmalmot, az ugynevezett „Albin Mill”-t, Londonban 1783-ban emelték. Az őrléssel egybekötött szítálás bevezetése a 16-ik századba esik. Mégis csak a 17. század közepénél későbbben vált szokássá Franciaországban, hogy a lisztet a malomban megőrlték és otthon megszállták. Ezen időben ugynevezett szítalók jártak házról házra, hogy a szítalást ellássák, minthogy nem mindenkinek volt szita a birtokában.

Építőkövek üvegből. Ilyet készítenek szabaddalmazott eljárás szerint a penzigi üveghutákban Sziléziában. A téglák üresek és cementvakolatban magas élűen falaztatnak be, s különösen alkalmasak oly ablakok elhelyezésére, melyek különben a fennálló építési szabályok szerint meg nem engedtetnének. A fény teljesen áthat az új építőanyagban, anélkül, hogy a falakon keresztül lehetne látni, ezenkívül a hangot sem bocsátja át.

Gazdag indiánok. Amerika őslakói közt legjobb dolguk van az osage-indiánoknak, kik már kihalt félben vannak, de nagy földterület maradt számukra Oklahomában. Tudniillik az Unio kormánya az indiánok számára törvényesen biztosított területeket, hogy rendhez és gazdálkodáshoz szoktassa őket. Ez a terület 588000 hektár, még pedig kitünő minőségű föld. Az osage-indiánok száma 1509. A föld legnagyobb részét bérbe adták s oly

az is kitűnt, hogy egyes községekben az adó-bejegyzési napijegyzék, eltekintve egyébként is rendetlen voltától, se lapszámozva, se az adóhivatal pecsétjével ellátva nincs, valamint hogy egyes községeknek új napló adatik ki anélkül, hogy a régi betelt volna, ami elősegíti a visszaélések elkövetésének lehetőségét. Hogy az ily eshetőségeknek eleje vétesse, meghagyta a miniszter az adóhivataloknak, hogy a községi adóbeszedési napijegyzékeket minden pénzzsállítás alkalmával nagyon gondosan vizsgálják meg, szabálytalanság esetén az előjáróságot kellőleg utasítsák, nagyobb mulasztás vagy visszaélés gyanújának esetén pedig a napi beszedési jegyzéket tartsák vissza s külön jelentés mellett azonnal terjeszték a pénzügy-igazgatósághoz.

Az oláh kérdés a bukaresti parlamentben. A bukaresti Romanul, mely az ellenzéki szabadelvű párt-nak a főközlőnye, arról ad hírt, hogy a román parlament a legközelebb megnyíló ülésszakban foglalkozni fog a nálunk felszínen levő oláh kérdéssel is. Több ellenzéki képviselő a trónbeszédre adandó felirat tárgyalása alkalmával javaslatot készült benyújtani, melyben rosszaságuknak adnak kifejezést a felett, hogy a román kormány miért nem lép közbe diplomáciai úton az osztrák-magyar monarchiában élő s leigázott oláh testvéreik sorsának javítása érdekében. A javaslatot állítólag több kormánypárti képviselő is támogatni fogja. A román kormány különben e kívánsággal szemben visszautasító magatartást tanusít.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A honvédszobor-vita mult szombaton véget ért a képviselőházban, miután a honvédek maguk visszavonták az ünnepélyre szóló meghívót. Bánffy Dezső báró elnök bemutatja az erre vonatkozó iratot s erre Horánszky Nándor nyilatkozatra hívta föl a miniszterelnököket.

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök kijelentette, hogy miután a honvédek határozatával az egész vita tárgyalanná vált, nincs ellene kifogása, hogy a kérdés a napirendről levétessék.

Ezzel az egész áldatlan parlamenti haroz véget ért volna, de Eötvös Károly és Apponyi Albert gróf fölhasználták az alkalmat arra, hogy a miniszterelnököket megtámadják s reá hársítsák a felelősséget azért, hogy a kiengesztelődési ünnep elhalasztott s esetleg elejtetett.

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök: T. ház! (Halljuk! Halljuk!) Mindenekelőtt azokra kívánnok válaszolni, amiket a közvetlenül előttem szóló Apponyi Albert gr. t. képviselő ur mondott, és

szerencsével gazdálkodtak, hogy jelenleg tíz millió dollárnyi pénzük van elhelyezve különböző bankoknál.

Az evőeszközök és a kolera. Tányérok, poharak, evőeszközök, szóval az ember szájával evés-közben érintkezésbe jövő tárgyak fertőztetése kolerajárvány idején igen fontos. Az eddig ajánlott mód, hogy t. i. e tárgyakat megmosásuk után megforralt vízzel kell jól leöblíteni, nagyon nehézkes és nem is olyan biztos, mint az a mód, melyet legújában Kohn boroszlói orvos ajánl és mely abból áll, hogy a fentemlített tárgyakat használat előtt a kályhán felmelegítsük. A kolera-bacillus ugyanis nagyon kevés ellentálló a felhevítéssel szemben, amennyiben már körülbelül 60°-nál igen rövid idő alatt elpusztul. Az említett módon még az is, aki vendéglőben kénytelen étkezni, jobban védekezik a kolera ellen, mert az eljárás nem lévén körülményes, könnyen kiszűrhető, hogy a vendéglőben csupán melegített tányérokat, poharat stb. adjanak.

Nyomorékok kerestetnek. Párisban a koldusoknak valóságos börtényük van. Egy-egy helysokát jövedelmez s e helyeket már régen vállalkozók kerítették hatalmukba, akik osztognak a jövedelemből a koldulókkal. A koldusok voltaképpen e vállalkozók helypénzsedői. A lapok annyit irtak már e visszaélésekről, hogy a közönség adakozó kedve nagyon csökkent. Most tehát a vállalkozók határozottabban koldusok szükségét érzik

különösen azon nyilatkozatára, hogy ő a kormánynak és ezen oldaltól a békéltető jobbot nyújtotta, de az innen, ezen oldalról visszautasított. Erre bátor vagyok megjegyezni, hogy azon eljárás mellett, melyet az előttem szólott t. képviselő ur követett, ezen békéltető jobb nyújtása nem volt őszinte. (Zajos derűltetés a bal- és szélsőbaloldalon. Helyeslés jobbfelől.)

A t. képviselő ur azt kívánta, hogy a kormány az én általam és szerintünk javasolt és helyesnek talált álláspontjáról leterjen és más álláspontot foglaljon el, de hogy az mi legyen, azt Apponyi Albert képviselő ur maga sem mondta. E békéltető jobb nyújtása nem volt más, mint tekinteni ezen oldalra (jobbra mutat) s ezeket is kielégíteni s tekinteni a másik oldalra is (a szélsőbalra mutat) s azokat is kielégíteni. (Felkiáltások balfelől: Ugy is kellett volna!) Elfelejté a t. képviselő ur, hogy a ki két különböző iránynak akar egyszerre eleget tenni, rendesen két szék közt a pad alá jut. (Helyeslés jobbfelől. Egy hang a szélsőbaloldalon: Hát a miniszterelnök hol van?)

E kérdés fölött, t. ház, ha az a mai napirendről le is vétetik, az utolsó szó nincs kimondva; és hogyha e kérdés e házban még egyszer teljes nyugalommal, minden szenvedély nélkül és párttekinetek mellőzésével tárgyalatni fog...

Károlyi Gábor gr.: Szendély nélkül soha sem! (Helyeslés batfelől.)

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök: Akkor lesz majd helye és ideje annak a megítélésére, hogy e kérdésben a legnagyobb hibát ki követte el. (Zajos derűltetés a bal- és szélsőbaloldalon. Helyeslés jobbfelől.) De arra, t. ház, hogy ezen oldalról vagy a kormány részéről követtetett e el a hiba, méltóztassék megengedni, azon ellenzék részéről, amelynek szónokai és épen a t. előttem szólott képviselő ur is jelét adta annak, hogy első sorban a szenvedély a tanácsadója, azon ellenzék részéről a bírálatot én nem fogadom el; (Helyeslés jobbfelől, mozgás és zaj a bal- és szélsőbalon), hanem elfogadom a bírálatot tisztán azoktól, akik arra illetékesek. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Kik azok?) Parlamentáris eljárás mellett méltóztatnak tudni, hogy kik azok az illetékesek.

Azt méltóztattak felhozni, hogy ez eljárás káros izgalmakra adott alkalmat. Ha ez ügy megvitatása azon mederben maradt volna és csak azon czél lebegett volna szem előtt, amely eléretni szándékoltatott, akkor ez izgalomra nem lett volna alkalom. (Helyeslés jobbfelől.) Ez izgalomra, t. ház, nem a kormány eljárása adott alkalmat. Hiszen nem arról volt szó, hogy az egyik oldal részéről megkoszorúztassék azon hadvitéz emlékszóba, a ki a budai vár ostromát vezette; nem arról volt

s minél nyomorékabb embereket hajszolnak. Kerestetnek kiválóképpen olyan szerencsétlenek, a kiknek se kezök, se lábok. Azt mondják, hogy Spanyolországból szállítottak közelebb ilyeneket. Keresnek naponkint tíz, sőt huszonöt frankot, a mi elég tisztességes. A keresetet azonban meg kell osztani a vállalkozóval, aki biztosítja a koldusokat, hogy minden körülmények közt ad nekik lakást és élelmezést.

Vaspapír. Már az 1851-iki londoni világkiállítás volt olyan papír látható, mely vasból volt gyártva és melyen írni lehetett. Ujabb időben néhány angol vagyáros az eszmét ismét felvetette, és élénk versenyt támadt az iránt, ki tud vékonyabb vaslemezt előállítani. Az eredmény az volt, hogy 1800-ad hüvelyk vékonyságú vaslemezeket sikerült készíteni, holott a legfinomabb írópapírból is csak 1200 ivet lehet egymásra rakni, és már el van érve a hüvelyknyi magasság. Az új vaspapír nagyon sima, rajta kitűnően lehet írni, habár a világosság elé tartva, likaosnak látszik.

Huszonhatemeletes házat építettett a „New York World” című lap a nyomda, kiadóhivatal és szerkesztőség számára. Az épületóriás 92.7 méter magas, vagyis csak néhány méterrel alacsonyabb, mint a budapesti bazilika kupolája, s építésénél annyi téglát használtak föl, melyből 250 rendes bérház épülhetett volna. A fölhasznált vasrudak hossza 3 kilométer.

szó, hogy azon férfi emléke koszorúztassék meg, aki Buda várát védelmezte; hanem arról volt szó, amint helyesen jegyezte meg tegnap Rohonczy képviselő ur, hogy tiszteltessék meg emléke azon vitézeknek, akik két különböző táborban ugyan egy alkalommal estek el. (Igaz! Ugy van! jobbfelől. Mozgás és zaj a baloldalon.) Hogy vajjon hazafiatlan cselekedet lehet e ez, annak megítélését bátran bizom mindazokra, akik e kérdést nyugodtan megbírálják.

Azt mondják, hogy nem kellett volna a budai honvédszobor-bizottságot illetékesnek tartanom ez ügyben. T. ház! Már első felszólalásom alkalmával kijelentettem azt, hogy a budai honvédszobor-bizottságot azon kiküldetése alapján, a melyben részesült, ugy eredeti alakulása alkalmával, mint 1887 ben, erre az eljárásra illetékesnek tartom; de kimondtam egyszersmind azt is, hogy annak megítélése, vajjon e bizottság tulment-e hatáskörén, nem az én feladatom, hanem azoknak a feladata, akiktől ez a bizottság a megbízást nyerte. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől. Nagy mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.) És míg a neki adott megbízás vissza nem vonatott, részemről illetékesnek kellett tartanom azt a bizottságot, mely ezen teendőiben eljár. (Helyeslés. Ugy van! jobbfelől. mozgás a bal- és szélsőbaloldalon.)

De, t. ház, már a mult alkalommal is kijelentettem, hogy itt ezen egész ügyben nem a kormány kezdeményezésével vagy akciójával állunk szemben, hanem mindenekelőtt a szoborbizottság cselekményével, mely a honvédegyesületek országos központi választmánya nevében, amelytől megbízását nyerte, járt el. A kormány egyszerűen hozzájárult azon eszméhez, amelyet helyesnek talált, és azon cselekedetért, amely e tekintetben engem illet, mindenkor teljes készséggel elvállalom a felelősséget, valamint teljes készséggel elvállalom minden forum és bíróság előtt azért, hogy eljárásom nem volt hazaárulás, hanem hazafias érzület kifolyása. (Élénk helyeslés. Ugy van! jobbfelől. Nagy mozgás és ellenmondás a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: A jelentés folytán, melyet volt szerencsém a ház elé terjeszteni (Hosszas, zajos éljenzés balfelől), s amelynek révén a kérdésnek a napirendről levétele indítványoztatott, felteszem a kérdést: Hozzájárul-e a ház, hogy a kérdés a napirendről levétesse?

A ház egyhangulag a napirendről levétel mellett nyilatkozik. (Zajos éljenzés balfelől.)

Különfélek.

— **Uj személy- és podgyászdíjszabás.** A brassó-háromszéki vasut összes vonalain ez évi november hó 1-ével uj személy- és podgyászdíjszabás lép életbe, melylyel az eddigi díjszabás pótlékai-val együtt érvényen kívül helyeztetik. Ez uj díjszabás alapján ezentul I. oszt. jegyek is fognak kiadni, azonkívül a brassó-hosszúfalusi, közuti vasutként kezelt szárnyvonalon több viszonylatban a menetdíjak leszállítottak. Ugyancsak a mondott naptól fogva e vonalon 25 és 50 jegyből álló jegyfüzetek, valamint egy óra érvényes tanulóbérletjegyek is fognak mérsékelt áron kiadni.

— **A Hentzi-ügy és a székely honvédek.** A Rikán b. honvédegyelet igazgató választmánya vasárnap a nagy port felvert koszorúzási ügyben gyűlést tartott K.-Vásárhelytől, s Ivánka Imrénék a honvédszobor-leleplezési ünnepélyre vonatkozó programját egyhangulag elvetette.

— **Tűz.** Kovásznáról írják lapunknak: Még alig hangzottak el a vészharangok, még alig csendesültek el a kedélyek a multkori tűzvész után, mely a Szilveszter Károly takarmányának nagy részét elhamvasztá, s már vasárnap este 8 órakor ujra kógtak a harangok, vést, veszedelmet hirdetve. Vajnafeván égett Becsek Tamás posztóványolója, mely hogy nagyobb pusztulásnak nem volt szülője, azt az egész nap zugó szélvihar elnyugvásának s a helybeli önkéntes tűzoltótestületnek lehet köszönni, mely az oltási munkálatokban — vezényelve Szilveszter Károly, Deák László és Nagy János egyleti tiszték által — ismert pon-

tossággal, biztos kezekkel gátolta meg a vész tovaterjedését, mely komolyabbá is válhatott volna. A tűz elég nagy kárt okozott, mert sok posztó is tönkre ment.

— **Kolerás história.** Szokásos dolog Kézdi-Vásárhelytől, hogy egyik-másik ember még kolerás időben is megeszi a jó kövér bőrhúst, melynek élvezése pedig szigorúan tilalmazva van. Nem különben az is szokásos, hogy Altonából, mely maga is kolerafészék, de nagyobb hibája az, hogy tözsomszágában fekszik a híres Hamburgnak, árjegyzékeket küldenek Kézdi-Vásárhelyre. Ez a két szokásos dolog aztán D. urnál nem épen szokásos dolgokat idezett elő. A dolog különben ugy történt, hogy nevezett ur a napokban egy kávé-árjegyzéket kapott Altenából és pedig oly időben, midőn gyomra épen egy dicsően elkészített pecsenye emésztésével volt elfoglalva. Egy beletévedt komma bacillus avagy a képzelődés idézte-e elő, de az már szent és bizonyos, hogy D. urnak a pompás vacsorával járó édes kellemes érzéseit nemsokára igen kellemetlenek váltották fel. Az ugynevezett gyanus tünetek nemsokára jelentkeztek és lőn a háznál óriási rémülés. A szokásos házi szerek, ugymint: a meleg ágy, meleg borogatás, meleg thea, hideg jég és hideg konyak kívülről és belülről nyomban alkalmaztatott, de a kétségbeesett páciensbe csakis a sietve rohanó orvos tudott lelket önteni. A furcsa eset széles körben általános ijedelmet idézett elő. Egyéb baj különben nem történt. Morál: Ne tessék senkinek bőrhúst enni, de ha eszik, ne olvasson altonai árjegyzéket.

— **A kolera.** A kolera állásáról a következőket jelentik Budapestről e hó 24-éről: A balparti barakk-kórházban maradt tegnaptól 84 beteg, ma 18 újat vittek be, tehát hattal többet, mint a megelőző 24 órában. Tegnapi 14, ma csak 3 beteg halt meg, s míg tegnapi 15-öt, ma 17-et bocsátottak el gyógyultan. Most tehát még 82 beteg van ápolás alatt. A jobbpárti barakk-kórházba a tegnapi 13 beteg mellé 2 újat vittek be s 2 halt meg, tehát ismét 13 maradt. A járvány kitörése (szeptember 26-ika) óta megbetegedett a fővárosban 737 ember, a kik közül 302 meghalt, 291 pedig felépült, nem számítva a katonákat és magánházakban ápolott betegeket.

— **A huszkoronás magyar aranyakat** okt. 22-én lehetett látni először Budapesten. Több bankház révén anuy került forgalomba, hogy nem is volt nagy ritkaság az uj pénz, melyet mindenek kíváncsian forgattak és nézegettek. A huszkoronás arany első pillantásra igen tetszetős pénz. Valamivel kisebb, mint a mostani ezüst huszas, de sokkal vastagabb. Színe feltűnően világos, mert az arany tiszta sárga rézzel van keverve tíz százalékos arányban. Művészi szempontból kevés jót mondunk a lapok az uj huszkoronásról; de annál inkább dicsérik technikai jelességeit. Minden domborodása igen csekély; például a király alakjának relifje sehol sem vastagabb egy tízed milliméternél, de azért a veret rendkívül tiszta és éles. A mi annál nagyobb érdeme a kőrmőczi pénzverő intézetnek, mert az uj huszkoronás a legkeményebb magyar pénz, a mit eddig ismerünk. Minden most közkezen forgó ércpénzüket oly könnyen karczolja, mint az aczél. Ez nagyfontosságú dolog, mert megakadályozza a kopást, vagyis a pénz értékének veszését. Bár sikerülne ily keménynyé tenni majd az ezüst és bronz pénzeket is, hogy vége lenne a mai állapotnak, mikor huszások és tízkrajczárosok nevé viselő simára kopott bádogdarabokkal szurjuk ki az egymás szemét.

— **Vidéki színészet.** Egy Kálmán jól szervezett színtársulata Sepsz Szentgyörgyön a közönség állandó pártolása mellett tartja előadásait. A társulat erői — írja levelezőnk — megfelelnek egy vidéki társulattól várható követelményeknek; a repertoár elég változatos. A társulat jobb erői: Csurgay Adél, a kolozsvári nemzeti színház volt tagja, előkelő, disztíngvált művésznő, üde, csengő hanggal és kitűnő iskolával; Keszthelyi Ilona népszínműténkesnő, ki gyakorlott, élénk játékával hatást tud kelteni. A dráma terén H. Nagy Ida, Daróczy né, Rónay Karola tűnnek ki. A férfiak közül Bihary Béla, Egy Kálmán, Rajz Ödön, Hevesy, Berczy gyakorlott jó színészek. Színre kerültek: Vasgyáros, Királyfogás, Örök törvény, Diarnisták. Előkészületre ki vannak tűzve: Spitzer Régi, Madarász, Szini tanoda, újdonságok. A társulat november hóban Brassóba megy.

— **Aranypénzek kicserélése** újeretű koronákra. A pénzügyminiszter a következő hirdetményt bo-

csátotta ki: Az 1892. évi XVII. törvényozikk alapján vert husz-koronás aranyértékpénzek egy részének az alább említett feltételek mellett más aranyérmekkel leendő kicserélését lehetővé tenni kívánván, e kicserélés megejtésével további rendelkezésemig és a készletek erájáig a budapesti főfémjelező és fémbevaltó hivatalt biztam meg. A kicserélés módzatai a következők: I. Kicserélésre elfogadhatók: 1. Az 1868. évi VII. t.-cikk alapján vert, ugynevezett kőrmőczi aranyok. 2. Ausztriai császári aranyok. 3. 20, 10 és 5 frankosok (még pedig: magyar, ausztriai, francia, olasz svájci, belgiumi, monakói, román és szerb veretűek). 4. 20, 10, 5 német birodalmi márkások. 5. Angol souverainek. II. A kicserélés következő értékarányban történik: a) Az 1868. évi VII. törvényozikk alapján (I. 1. és 2. pont) vert s az ausztriai császári aranyok nyers kilogrammonként 3224.041 koronával, b) a 20, 10 és 5 frankosok (I. 3. pont) nyers kilogrammonként 2944.762 koronával, c) a 20, 10 és 5 német birodalmi márkások (I. 4. p.) nyers kilogrammonként 2944.762 koronával; d) az angol souverainek (I. 5. pont) nyers kilogrammonként 3002.454 koronával cseréltetnek be. III. Kicserélésre csak oly tételek fogadtatnak el, a melyek érmemenekint legalább 100 gramm súlylyal bírnak. IV. A huszkoronás aluli kiegyenlítési összegek ausztriai értékű pénzben fizetendők ki, a koronát ötven, a fillért 0.5 o. é. krajczárral számítva. V. A kicserélés f. é. okt. 22-én veszi kezdetét.

— **A hivatalos lap uj szerkesztője.** Salamon Ferencz halála következtében a Budapesti Közlöny című hivatalos lap szerkesztő nélkül maradt. Most erre a megüresedett szerkesztői állásra Vadnay Károly országgyűlési képviselőt, a Fővárosi Lapok szerkesztőjét, nevezte ki a belügyminiszter.

— **Véres verekezés kézcsoák miatt.** Épületes esemény szórakoztatja a szegedi sváb konviktus tulajdonosának, Gyertyámos községnek a lakóit. A Nagy-Szentmiklóson megjelenő Magyar Néplap mondja el, hogy Mazur László róm. kath. káplán összeverte az ottani kerületi orvost. Az orvos sem maradt adós, bieskát rántott s összeszurkálta a harcias káplánt. A verekezésre az adott okot, hogy Mazur, ki iskolaszéki elnök is egyuttal, megtiltotta az iskolás fiuknak, hogy az orvosnak kezét csókoljanak.

— **Monte-Carlo nyomorultjai.** Ismét egy hír arról, hogy Monte-Carlóban „agyonjásztotta” magát valaki. Ezuttal egy délfranciaországi gazdag hölgyről van szó, a ki rövid idő alatt 800.000 frankot vesztett a monte-carliói játéktárlangban. A szerencsétlen nő Ventimigliában agyonlőtte magát. Ebben a hónapban egyébiránt több mint husz szerencsevadász lett öngyilkossá Monte-Carlóban szenvedett veszteségei folytán.

— **Száznégyes kékszakáll.** Balogh Ferencz gyomai lakos, daczára annak, hogy száznég év nehezedik a vállára, a napokban kilenczedik menyasszonyával, egy negyvenéves nővel akart házasságra lépni. Ugy kell lenni azonban, hogy az öreg Balogh már gondnokság alatt van, mert gyermekei titakoztak ez ellen a házasság ellen s a lelkes ennélfogva nem is eskette össze a szerelmes párt Balogh tultette magát az egyházi áldáson s most vad házasságban él az asszonnyal. Erdemes a felemlítésre, hogy már nyolcz felesége volt a Mathuzsálemkoru kékszakállnak, akik mind a sirban nyugosznak. Most kilenczedszer esküldött volna örök hűséget.

Felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos:

Dobay János.

Hirdetések.

Egy a kereskedelmi téren is némi jártassággal bíró nőtlen, esetleg óvadékképes, szolid magaviseletű egyén lakás, ellátás és tisztességes fizetés mellett azonnal felvétetik **M o l n á r J.** műalmi üzletében Kézdi-Vásárhelytől.

Ajánlatok írásban vagy személyesen a fennirt céghez intézendők.

Pályázati hirdetmény.

A kézdivásárhelyi takarékpénztárnál pénztárnoki állásra pályázat nyittatik. Évi fizetés első próba évre 600 frt és egy százalék jutalék; véglegesítés esetén a második éven kezdve 700 frt és egy százalék jutalék. A megválasztott biztosítékul köteles évi fizetésének megfelelő összeget készpénzben, vagy óvadékképes érték-papírokban letenni. A kort és képzettséget igazoló pályázati okmányok folyó év november hó 25-ig a kézdivásárhelyi takarékpénztár igazga-tóságához czimzendők. Az állás azonnal, de legkésőbb december 15-ig elfoglalandó. Kézdi-Vásárhelyt, 1892. október hó 26-án.

A kézdivásárhelyi takarékpénztár igazgatósága.

KATHREINER

Kneipp-malátá-kávéja.

Csakis ezzel a védjeggyel valódi. Utánzásoktól óvakodjunk.

Felülmulhatatlan kávépótlék.

Kapható mindenütt.

Magyar királyi államvasutak.

Keleti vonal.

Menetrend.

Érvényes 1891. október hó 1-től.

PREDEAL—NAGY-VÁRAD.

Érvényes 1891. október hó 1-től.

A l l o m á s o k				A l l o m á s o k			
Vegyes vonat		Sze-mély-vonat	Gyors-vonat	Vegyes vonat		Sze-mély-vonat	Gyors-vonat
Predeal (vendéglő)	(érk. ind.)			Medgyes	(ind. érck.)	regg. 10.09	éjjel 12.53
Brassó (vendéglő)	(érk. ind.)	regg. 4.20	este 7.23	Kis-Kapus (vendéglő, elágazás N.-Szeben felé)	(érck.)	" 10.31	" 12.53
Botfalu	"	" 4.48	" 7.47		(ind. érck.)	" 10.47	" 1.18
Földvár	"	" 5.07	" 8.03	Tövis (vend., elágazás Arad felé)	(ind. érck.)	d. u. 12.28	" 2.49
Mogyorós	"	" 5.26	" 8.23	Nagy-Enyed	(érck.)	" 1.08	" 3.47
Apáczs	"	" 5.42	" 8.37	Kocsárd (vendéglő, elágazás Maros-Vásárhely felé)	(érck.)	" 1.35	" 4.07
Köpecz	"	" 6.02	" 8.57		(ind. érck.)	" 2.21	" 4.40
Agostonfalva	"	" 6.09	" 9.04	Gyéres (elágazás Torda felé)	(ind. érck.)	" 2.31	" 4.52
Alsó-Rákos	"	" 6.26	" 9.20		(érck.)	" 3.08	" 5.20
Homoród	"	" 6.55	" 9.46		(ind. érck.)	" 3.18	" 5.26
Kacsa	"	" 7.12	" 9.59	Kolozsvár (vendéglő)	(érck.)	" 5.14	regg. 6.52
Bene	"	" 7.32	" 10.20		(ind. érck.)	este 6.08	" 7.40
Erked	"	" 7.52	" 10.36	Nagy-Várad (vendéglő)	(érck.)	" 10.44	" 11.51
Héjasfalva (elág. Udvarhely felé)	"	" 8.23	" 11.03		(ind. érck.)	" 11.04	" 12.09
Segesvár (vendéglő)	(érk. ind.)	" 8.46	" 11.19	Budapest	(érck.)	regg. 6.35	" 8.40
		" 8.58	" 11.29				regg. 7.30

Brassóból Bukarest felé a személyvonat indul d. u. 12.20 perczkor; gyorsvonat délután 2 óra 19 és reggel 5.15 perczkor.

Brassó—kézdivásárhelyi vasut.

Kézdi-Vásárhely	indul reggel 4.30	d. u. 1.10	d. u. 5.00	Brassó	indul reggel 5.20	regg. 8.50	d. u. 3.10
Imecsfalva	"	" 4.47	" 1.37	Szász-Hermány	"	" 5.39	" 3.29
Páva-Zabola	"	" 5.04	" 1.44	Prázmár	"	" 6.01	" 3.53
Kovácszna	"	" 5.26	" 2.16	Kökös	"	" 6.14	" 4.06
Barátos	"	" 5.46	" 2.41	Uzon	"	" 6.27	" 4.23
Nagy-Borosnyó	"	" 6.01	" 2.56	Kilyén	"	" 6.42	" 4.38
Eresztevény	"	" 6.18	" 3.13	Sepsi-Szentgyörgy	"	" 7.04	" 5.03
Sepsi-Szentgyörgy	"	" 6.53	" 3.53	Eresztevény	"	" 7.31	" 5.31
Kilyén	"	" 7.03	" 4.03	Nagy-Borosnyó	"	" 7.49	" 5.53
Uzon	"	" 7.17	" 4.19	Barátos	"	" 8.13	" 6.22
Kökös	"	" 7.30	" 4.32	Kovácszna	"	" 8.40	" 6.40
Prázmár	"	" 7.47	" 4.54	Páva-Zabola	"	" 8.53	" 6.53
Szász-Hermány	"	" 8.07	" 5.14	Imecsfalva	"	" 9.08	" 7.08
Brassó	érk. délelőtt 8.25	" 5.32	este 9.25	Kézdi-Vásárhely	érk. reggel 9.26	d. u. 12.54	este 7.26

Nyomatott Szabó Albertnél K.-Vásárhely.